

HISTORIA DO MUNDO CONTEMPORÁNEO.1º BACHARELATO

TEMPORALIZACIÓN

PLANIFICACIÓN CURSO 2015-16 Hª DO MUNDO CONTEMP.

	L	M	M	X	V	S	D								
S E T E M B R O		2.	1.	2.	2.	2.	3.	2.	4.	2.	5.	2.	6.		
		2.	7.	2.	8.	2.	9.	2.	2.	2.	2.	2.		REVOLUCION E CAMBIO NO SÉCULO XIX	
		2.	2.	2.	2.	2.	2.	2.	2.	2.	2.	2.		CAPITALISMO E REVOLUCIÓN INDUSTRIAL	
		2.	2.	2.										AS REVOLUCIÓNS LIBERAIAS	
O U T U B R O				1.	2.	3.	4.								
		5.	6.	7.	8.	9.	1.	1.							
		1.	1.	1.	1.	1.	1.	1.						AS TRANSFORMACIÓNS SOCIAIS	
		2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.							
		1.	2.	2.	2.	2.	2.	2.						1º Exame/ 1ª Avaliación. Luns 26	
N O V E M B R O		1.	2.	1.	3.	1.	4.	1.	5.	1.	6.	1.	7.	1.	8.
		1.	9.	1.	1.	1.	1.	1.	1.	1.	1.	1.	1.		POTENCIAS BURGUESAS E NOVOS ESTADOS
		1.	1.	1.	1.	1.	1.	1.	1.	1.	1.	1.	1.		EXPANSIÓN COLONIAL E IMPERIALISMO
		1.													
D E C E M B R O			4.	1.	4.	2.	4.	3.	4.	4.	4.	5.	4.	6.	
		4.	7.	4.	8.	4.	9.	4.	4.	4.	4.	4.	4.	Exame da 1ª Avaliación. Venres 11	
		4.	4.	4.	4.	4.	4.	4.	4.	4.	4.	4.	4.		
		4.	4.	4.	4.	4.									
X A N E I R O						3.	1.	3.	2.	3.	3.			A EPOCA DOS GRANDES CONFLICTOS MUNDIAIS	
		3.	4.	3.	5.	3.	6.	3.	7.	3.	8.	3.	9.	A GRAN GUERRA	
		3.	3.	3.	3.	3.	3.	3.	3.	3.	3.	3.	3.		
		3.	3.	3.	3.	3.	3.	3.	3.	3.	3.	3.	3.	REVOLUCIÓN RUSA E ESTADO SOVIÉTICO	
F E B R E I R O		1.	1.	1.	2.	1.	3.	1.	4.	1.	5.	1.	6.	1.	7.
		1.	8.	1.	9.	1.	1.	1.	1.	1.	1.	1.	1.	1º Exame/ 2ª Avaliación. Luns 1	
		1.	1.	1.	1.	1.	1.	1.	1.	1.	1.	1.	1.	RECONSTRUCCIÓN, PROSPERIDADE E CRISE	
		1.												DEMOCRACIAS E FASCISMO	
M A R Z O														A SEGUNDA GUERRA MUNDIAL	
														Exame da 2ª Avaliación. Luns 7	
														Semana Santa (21-28)	
A B R I L														Semana Santa (21-28)	
														O MUNDO ACTUAL. DE 1947 OS NOSOS DIAS	
														A ORGANIZACIÓN DA PAZ E A ONU	
M A I O														GUERRA FRÍA E POLÍTICA DE BLOQUES	
		3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.							
		1.	1.	1.	1.	1.	1.	1.	1.	1.	1.	1.	1.	1º Exame/ 3ª Avaliación. Luns 9	
	1.	1.	1.	2.	2.	2.	2.						DEMOCRACIAS LIBERAIAS E MUNDO DO BENESTAR		

	2	2	2	2	2	2	3				
	3	3									
x3 UNO		3	2	3	3	4	3	5	3	6	
	7	3	8	3	9	10	11	12	13		GLOBALIZACION E DIVERSIDADE CULTURAL
	14	15	16	17	18	19	20				R I M E S
	21	22	23	24	25	26	27				Exame da 3ª Avaliación. Luns 13
	28	29	30	31							

CRITERIOS DE AVALIACIÓN

1. Identificar e caracterizar as transformacións económicas, sociais e políticas máis importantes do mundo contemporáneo desde a crise do Antigo Réxime ata a Primeira Guerra Mundial, sinalando o distinto grao de influencia en diferentes zonas do mundo e destacando o papel hexemónico das potencias occidentais que acaban impulsando a expansión imperialista.

Este criterio trata de comprobar que se saben sintetizar os grandes cambios -económicos, demográficos, sociais, políticos, tecnolóxicos, culturais- que se producen ao longo do século XIX e no primeiro terzo do XX, así como os efectos que producen nas relacións sociais e nos modos de vida das poboacións en distintos lugares do mundo en función do diferente grao de penetración destes mesmos. Tamén se trata de avaliar a comprensión dos intereses económicos e estratéxicos que levaron as elites dirixentes das potencias occidentais a impulsar a expansión imperialista e á formación dos imperios coloniais, os mecanismos de xustificación utilizados e as tensións internacionais a que deron lugar, que desembocarán na Primeira Guerra Mundial.

2. Coñecer e caracterizar as grandes correntes ideolóxicas que teñen exercido unha maior influencia nos movementos sociais e políticos ao longo dos séculos XIX e XX, identificar as contribucións máis destacadas no pensamento e dar conta das realizacións políticas e sociais a que deron lugar nos diferentes ámbitos territoriais.

Trátase de avaliar que se comprenden os principios ideolóxicos que caracterizan as grandes correntes do pensamento político dos séculos XIX e XX -liberalismo, nacionalismo, democracia, socialismo, anarquismo, fascismo- así como as contribucións das pensadoras e dos pensadores máis relevantes. Tamén se trata de avaliar o coñecemento das formas de organización política a que deron lugar en diferentes estados, destacando a influencia que tiveron na evolución social e política movementos sociais como o feminismo, o pacifismo, o ecoloxismo ou o movemento polos dereitos civís.

3. Situar cronoloxicamente os acontecementos e procesos relevantes da historia do mundo nos séculos XIX e XX, valorar o seu significado e consecuencias posteriores, así como as relacións entre a acción individual e os comportamentos colectivos.

Pretende avaliarse a capacidade para contextualizar os principais acontecementos e procesos históricos dos séculos XIX e XX, sendo conscientes da diversidade coa que se desenvolven en diferentes territorios, percibíndoos como o resultado do éxito de determinados proxectos e o fracaso doutros e valorando o seu significado e consecuencias posteriores. As alumnas e os alumnos deben ser capaces de analizar algúns destes acontecementos facendo referencia aos factores presentes e mostrando a necesaria empatía histórica para comprender e analizar, con sentido crítico, os comportamentos individuais e colectivos en función do contexto e da mentalidade da época e dedicando especial atención aos prexuízos existentes sobre as mulleres ao longo da historia.

4. Identificar os mecanismos que rexen as relacións entre os estados no século XX, analizando en profundidade as causas dos dous conflitos bélicos mundiais e os acordos establecidos para articular as relacións internacionais, valorando a súa eficacia.

Trátase de avaliar se o alumnado é quen de identificar e analizar os factores -económicos, políticos, territoriais, estratéxicos- sobre os que se articulan as relacións entre os estados ao longo do século XX e o papel deses factores como desencadeantes dos grandes conflitos mundiais. Do mesmo xeito, deberán coñecer as consecuencias -humanas, territoriais, políticas, económicas, sociais- máis destacadas destes conflitos, así como os mecanismos e institucións creadas para regular de forma pacífica as relacións internacionais, valorando os seus éxitos e fracasos.

5. Coñecer e explicar os principios e as institucións que caracterizan os réximes políticos democráticos, as loitas que os fixeron posibles, así como os factores que influíron na quebra do réxime democrático e o auxe de sistemas ditatoriais e fascistas durante o período de entreguerras.

Trátase de comprobar se o alumnado é capaz de analizar a evolución dos sistemas parlamentarios liberais cara a maiores niveis de liberdade, participación política e benestar social, ao longo dos séculos XIX e XX, como consecuencia das loitas dos grupos excluídos (clases populares, mulleres, minorías). Deben identificar tamén os factores que teñen influído de forma destacada na crise dos sistemas parlamentarios e a súa substitución por outros de corte autoritario e fascista, durante o período de entreguerras, ou na recuperación e ampliación dos sistemas democráticos despois da Segunda Guerra Mundial. Tamén deben ser capaces de establecer diferenzas significativas entre democracias e réximes autoritarios e valorar a liberdade e a xustiza como fontes da orde social democrática, fronte ao terror e á negación dos dereitos humanos característicos das ditaduras.

6. Situar cronoloxicamente e distinguir as características dos períodos de expansión e recesión que ten experimentado a economía mundial contemporánea, determinando, a través dalgún caso significativo, as implicacións que os períodos dun e outro signo teñen nas relacións sociais, nos modos de vida, na ocupación laboral ou nas políticas nacionais e internacional.

A través deste criterio aválíase se o alumnado identifica as principais etapas de prosperidade e de crise económica da época contemporánea, os trazos máis destacados dunhas e doutras e mais os mecanismos que interveñen no seu desenvolvemento e difusión. Tamén deben ser capaces de analizar e valorar as consecuencias que tiveron as crises máis importantes e as etapas de crecemento nas relacións sociais, nos modos de vida e nas relacións internacionais, con especial referencia á crise de finais do século XIX, á crise do período de entreguerras, aos anos dourados posteriores á Segunda Guerra Mundial e á crise dos anos setenta e oitenta do século XX.

7. Sintetizar o proceso histórico que conduciu no século XX á descolonización e á configuración do chamado Terceiro Mundo, identificando os seus trazos máis significativos. Establecer, a través do estudo dalgún país pertencente a el, as posibles relacións coa experiencia colonial ou as dificultades para a súa integración nun mundo interrelacionado.

Trátase de comprobar que o alumnado comprende o proceso de descolonización, os factores que o impulsan e os momentos decisivos deste, así como os cambios que supón no sistema económico-político mundial a formación do chamado Terceiro Mundo. Tamén debe mostrar capacidade para sintetizar a historia dalgún país independizado durante o século XX, valorando as pegadas da colonización, os problemas económicos, sociais e políticos, así como as dificultades para se integrar no sistema económico e político mundial, achegándose de forma empática á súa realidade actual.

8. Describir o proceso de construción da Unión Europea e a súa configuración actual, valorando os seus logros e dificultades, así como o papel que xoga no contexto internacional, establecendo

relacións significativas con outros movementos de integración internacional que se producen fóra de Europa.

Trátase de comprobar que o alumnado coñece o proceso de construción da Unión Europea, as súas institucións, funcións e dificultades e mais que é capaz de analizar o seu papel no contexto internacional. Do mesmo xeito, debe dar conta dos principais movementos de integración internacional que se producen en Latinoamérica, Asia, África e o mundo islámico, establecendo semellanzas e diferenzas entre uns e outros.

9. Caracterizar as transformacións máis significativas que se produciron no mundo desde o último terzo del século XX, valorando a existencia de novos centros de poder e o impacto da globalización nas esferas política, económica e cultural, e establecendo conexións entre o global e o local.

Con este criterio trátase de avaliar que o alumnado é capaz de identificar os cambios máis significativos que se produciron no mundo a finais do século XX -globalización da economía, revolución científico-técnica, avance social das mulleres, incremento das desigualdades a nivel mundial, novas migracións- e algúns riscos que acompañan estes cambios: deterioración ambiental, novas formas de exclusión, violencia de xénero, racismo. Tamén debe recoñecer os cambios que se produciron na repartición do poder a nivel mundial, os novos centros de poder económico e político nun mundo máis interdependente, así como os actuais focos de conflito e as iniciativas para a busca da paz e a cooperación internacional.

10. Obter e analizar información sobre o pasado procedente de fontes diversas, valorar a súa relevancia e os posibles nesgos e mais relacionar a información obtida cos coñecementos adquiridos, empregando adecuadamente a terminoloxía histórica e facendo referencia á pluralidade de interpretacións que pode ter un feito histórico.

Este criterio pretende comprobar que se adquiriron as habilidades necesarias para obter e utilizar informacións sobre o pasado mediante a análise crítica de fontes documentais, textos historiográficos, prensa, internet, etc., relacionalas cos coñecementos adquiridos e, se é o caso, recoñecer a pluralidade de interpretacións que ten un mesmo feito ou proceso histórico, extraendo conclusións e elaborando unha síntese para comunicala de forma oral e por escrito.

11. Redactar un informe sobre algún feito histórico ou cuestión da actualidade a partir da información de distintas fontes, incluídos os medios de comunicación, a historia oral e as tecnoloxías da información, tomando en consideración os antecedentes históricos, analizando as interrelacións e axuizando a súa importancia no contexto.

Este criterio trata de comprobar a capacidade de seleccionar fontes apropiadas, analizalas, contrastalas e sacar conclusións sobre algún acontecemento da actualidade, estudándoo en relación cos seus antecedentes históricos. Pretende tamén comprobar o interese do alumnado polos problemas de hoxe, así como a capacidade para obter, organizar e presentar a información escribindo un breve ensaio de síntese no que utilice correctamente a linguaxe e a terminoloxía histórica.

MÉTODOS DE AVALIACIÓN

A AVALIACIÓN levarase a cabo tendo en conta:

- A observación sistemática do **traballo**, a **actitude e o comportamento na aula** do alumnado (valoración da curiosidade e interese pola materia; mellora na lectura, ortografía; integración no grupo de traballo; creatividade; investigación persoal; **a asistencia á clase** ;o comportamento; respecto aos compañeiros e compañeiras; e todas aquelas actitudes e capacidades, competencias, valores e normas que o profesor considere preciso ter en conta).

(10% da cualificación).

- **Probas escritas.** Neste nivel son o recurso fundamental non só para avalialos, senón que contribúen por sí mesmos ó proceso de aprendizaxe. Realizaranse ó finalizar a explicación das unidades didácticas, e haberá unha que consistirá nun exame de todo o explicado antes de cada avaliación. Conterán sempre como parte fundamental o comentario dun ou varios documentos.

- Na cualificación das distintas probas, terase en conta especialmente:

-como criterio xeral, a suxección ás pautas básicas que rexen a expresión escrita, esencialmente a precisión léxica, a corrección da sintaxe, a claridade na expresión e a coherencia na exposición das ideas.

-a capacidade para organizar, seleccionar e expresar as ideas e.

CRITERIOS DE AVALIACIÓN, CUALIFICACIÓN E PROMOCIÓN.

senciais dos temas tratados.enciais dos temas tratados.

-a información concreta e precisa de feitos relevantes

-En canto ós contidos concretos do exame, dado que as probas consisten na composición dun texto, deben ser abordados a partir das fontes documentais propostas, fuxindo do escapismo ou da paráfrase dos documentos.

Os exames que inclúan toda a materia de cada avaliación, máis completos, terán un maior peso na nota de cada avaliación (aprox. entre o 60 e 70% da mesma).

En maio realizarase unha proba de recuperación para aqueles alumnos/as que non teñan superada toda ou unha parte da materia, proba na que se esixirán os contidos mínimos imprescindibles incluídos nesta programación e comunicados ao alumnado a principios de curso. Esta proba será valorada cun máximo de cinco puntos, no caso de que o alumno/a a supere.

Se se apreciara intento de fraude nalgunha proba, ésta calificarase cun cero. Considerase fraude facer pasar por propio un texto ou traballo alleo, ou copiar (ou intentalo) nun exame. O fraude pode detectarse no momento de realizalo ou durante a corrección. A constatación do fraude farase con todas as garantías e deberá, de considerarse necesario, ser refrendado polo Departamento.

Inescusable asistencia. Como a metodoloxía didáctica a utilizar require a aprensión directa dos coñecementos transmitidos, a asistencia a clase é un procedemento básico de aprendizaxe desta materia. Eis porque na agregación valorativa que dará lugar ás cualificacións, nunha ponderación que pode chegar ata un 20% das mesmas, terase en conta:

- a inasistencia a clase, probas ou exames sen unha causa seria e debidamente xustificada.

- a inasistencia a clase doutras materias cando haxa probas ou exames desta materia, sen que medie autorización do profesor-a correspondente.

Cualificación final. Ó ter a materia contidos específicos para cada avaliación, para superala debe obterse unha cualificación de alomenos 5 puntos en cada unha das tres avaliacións. A nota final, sen embargo, aínda que obtida fundamentalmente a partir das cualificacións das tres avaliacións, non será a media aritmética das mesmas, pois nela se valorará a progresión na aprendizaxe, de xeito que se a cualificación das avaliacións tivera unha tendencia ascendente, a nota será máis alta que se se dese a tendencia contraria.

2º BACHARELATO: HISTORIA DE ESPAÑA

PERIODIZACIÓN DE CONTIDOS E CALENADARIO DE PROBAS.

Primeira avaliación: 11 semanas, 33 sesións

As raíces históricas da España contemporánea. Temp: 2 sesións

- As pegadas das primeiras culturas e da dominación romana na Península.
- Pluralidade política e cultural da Península na Idade Media: Al-Ándalus e os reinos cristiáns. Formas de vida e intercambio cultural. A ocupación do territorio e consecuencias socioeconómicas. Trazos da Galicia feudal.

-Formación da monarquía hispánica. Temp: 3 sesións

Castela á cabeza dun imperio: a pervivencia das particularidades dos reinos, con especial atención ao Reino de Galicia. Expansión ultramarina e creación do imperio colonial. O impacto da colonización.

-Trazos económicos, sociais e políticos do Antigo Réxime. Temp: 3 sesións

A política centralizadora dos Borbóns. O reformismo ilustrado. Galicia no Antigo Réxime.

Primer control: 1ª Semana de Novembro

Quebra da monarquía absoluta. Temp: 7 sesións

- Guerra e revolución: a guerra contra os franceses e o seu impacto en Galicia. A obra de Cádiz: os decretos e a Constitución de 1812.

-O reinado de Fernando VII: absolutismo fronte a liberalismo. Temp: 7 sesións

- Independencia das colonias americanas.
- Construción e evolución do Estado liberal burgués.

2º Control: 1º Semana de Decembro

-Reinado de Isabel II: Temp: 11 sesións

dominio do liberalismo moderado. A guerra carlista e acceso ao poder dos liberais. Grupos políticos e papel do exército. Inestabilidade política e institucional.

Significado do Sexenio: intentos democratizadores. Da revolución ao ensaio

republicano.

Segunda avaliación : 11 semanas, 33 sesións

-**O réxime da Restauración:** características e funcionamento do sistema canovista. A oposición ao réxime. Guerra colonial e crise de 1898. Intentos de modernización e crise do sistema. Conflitividade social e problema de Marrocos.

O Estado nación español e os nacionalismos alternativos. Evolución do galeguismo.

Temp: 11 sesións

Transformacións económicas e cambios sociais no século XIX e primeiro terzo do século XX.

-Transformacións na agricultura e desamortizacións. Características e consecuencias da desamortización en Galicia e trazos de modernidade na agricultura.

-Debilidade e fragmentación do desenvolvemento industrial. Modernización dos transportes: o ferrocarril. Emerxencia do sistema financeiro. Debilidade do mercado nacional. Desindustrialización e novos sectores en Galicia.

-Evolución demográfica. Os movementos migratorios. Efectos da emigración en Galicia.

-Transformacións sociais: a sociedade de clases. Novos grupos dominantes: oligarquías e clases medias. O movemento obreiro e as organizacións campesiñas. O agrarismo na Galicia caciquil. Situación da muller e movementos feministas.

Temp: 11 sesións

-**A quebra do sistema liberal:** ditadura e democracia.

-O contexto internacional de entreguerras. A ditadura de Primo de Rivera.

Temp: 11 sesións

Terceira avaliación: 9 semanas, 27 sesións

-**A Segunda República.** A Constitución de 1931: principios e institucións dunha democracia avanzada. O voto feminino. Política de reformas e polarización social. O nacionalismo vasco, catalán e galego. Os gobernos republicanos. Confrontación política e revoltas sociais. As reaccións antidemocráticas.

Temp: 9 sesións

Guerra civil e ditadura franquista. Temp: 9 sesións

-Sublevación militar e guerra civil. Dimensión política e internacional do conflito.

-Evolución das dúas zonas: revolución social e conflitos na zona republicana; a formación do estado franquista.

- O franquismo da posguerra: bases ideolóxicas e sociais. Autarquía e illamento internacional. A resistencia da guerrilla.
- A consolidación do réxime. Crecemento económico e transformacións sociais.
- Emigración a Europa. A oposición no interior e no exilio.
- Elementos de cambio na etapa final do franquismo. A sociedade civil e a oposición ao réxime.
- A vida cotiá no franquismo. O seu impacto en Galicia.

A España actual. Temp: 9 sesións

- O proceso de transición á democracia, logros e limitacións. A Constitución de 1978: principios e institucións democráticas. O proceso autonómico e o Estatuto de autonomía de Galicia.
- Os gobernos democráticos. Cambios sociais, económicos, lexislativos e culturais. A construción do Estado de benestar
- Galicia e España na Unión Europea. O papel de España no contexto internacional.
- Problemas e perspectivas actuais.

CRITERIOS DE AVALIACIÓN

1. Recoñecer e valorar os procesos da historia peninsular anteriores ao século XVIII que resultan máis significativos para a comprensión de época contemporánea, as súas pegadas na actualidade no conxunto do territorio e as peculiaridades en Galicia.

Trátase de avaliar a capacidade de recoñecer e situar no tempo os vestixios do pasado e a súa diversidade no espazo, valorando criticamente a importancia histórica dalgúns procesos como a institucionalización do patriarcado a través do dereito romano, a formación dos reinos peninsulares na Idade Media ou o papel da monarquía hispánica no mundo. Valorarase tamén a capacidade de identificar e contextualizar o legado material e simbólico que para Galicia supón o megalitismo atlántico, a cultura castrexa ou o camiño de Santiago. Tamén se comprobará a súa competencia para diferenciar os trazos de cambio e continuidade que representa o século XVIII.

2. Analizar e caracterizar a crise do Antigo Réxime en España e as dificultades na construción do Estado liberal, sinalando as relacións deste proceso co contexto internacional, así como a súa repercusión en Galicia.

Trátase de que o alumnado poida identificar os trazos característicos do Antigo Réxime

opoñéndoos, tanto ao proxecto universalista da Ilustración, como ás realizacións prácticas no Estado liberal burgués. Tamén se avaliará a capacidade para recoñecer as dificultades na construción do réxime liberal en España, o limitado impacto dos esforzos democratizadores, as características do sistema político da Restauración e as confrontacións sociais, políticas e militares que conduciron á súa crise. Reflexionarán sobre os mecanismos de construción do Estado nacional en España, a súa debilidade e a articulación doutros discursos nacionalistas.

3. Comprender as dificultades no desenvolvemento da economía capitalista e da sociedade de clases en España dando conta da diversidade de ritmo e intensidade con que se produce nos distintos territorios peninsulares e especialmente das peculiaridades en Galicia, recoñecendo as conexións co contexto internacional.

Trátase de comprobar que o alumnado comprende as dificultades no desenvolvemento da economía de mercado en España e as desigualdades territoriais, explicando, por exemplo, a tardía modernización agraria e industrial de Galicia. Por outra parte, as alumnas e os alumnos deberán ser capaces de recoñecer os procesos de exclusión da sociedade liberal burguesa e os novos mecanismos de dominación e integración das mulleres. Tamén deben comprender o carácter oligárquico dos grupos hexemónicos, a debilidade das clases medias, a importancia que o internacionalismo ten na organización das correntes do movemento obreiro e a relevancia do movemento campesiño.

4. Comprender os cambios e conflitos que se producen en España durante o período de entreguerras. Por unha parte, a crise da Restauración, que amosa a incapacidade dos grupos hexemónicos para articular un proxecto liberal para España e desemboca na ditadura de Primo de Rivera. Por outra, o alumnado debe ser capaz de recoñecer e valorar a transcendencia da Segunda República, relacionándoa co contexto europeo en que tamén se produce a contraposición entre réximes democráticos e autoritarios. *Con este criterio comprobarase se o alumnado é capaz de analizar a multicausalidade na xénese das etapas que se van estudar: os conflitos sociais, políticos e de organización territorial que as constitúen. Tamén amosarán a súa competencia para explicar a conxuntura económica e social en que xorde a Segunda República (valorándoa como a primeira experiencia plenamente democrática do país, momento en que se fixo un grande esforzo modernizador e de atención a vellas cuestións de xustiza social) e os conflitos que tivo que afrontar ao longo das súas diversas etapas.*

5. Comprender a orixe, desenvolvemento e consecuencias da Guerra Civil. Recoñecer, analizar e rexeitar as peculiaridades ideolóxicas e institucionais da ditadura franquista e a influencia que a conxuntura internacional tivo na evolución do réxime.

Este criterio pretende comprobar a habilidade do alumnado para explicar as orixes da sublevación militar e a transcendencia dos apoios internacionais. Tamén amosará a capacidade de criticar as bases ideolóxicas, os apoios sociais e a institucionalización da ditadura franquista, e como os acontecementos internacionais influíron no devir do réxime. Comprobarase ademais que o alumnado comprende a evolución da España franquista, analizando o progresivo divorcio da sociedade e o réxime a partir dos anos 60.

6. Describir os trazos e dificultades do proceso de transición democrática e a súa transcendencia, identificar as características da Constitución de 1978 e do Estatuto de autonomía de Galicia e explicar os cambios políticos, económicos, sociais e culturais que achegaron a forma de vida da sociedade española aos estándares da Europa desenvolvida.

Trátase de avaliar a capacidade do alumnado para explicar os cambios introducidos na situación política, social, económica e cultural de España nos anos seguintes á morte de Franco e o papel dos artífices individuais e colectivos destes cambios, analizando criticamente o proceso de recuperación da convivencia democrática. As alumnas e os alumnos tamén deberán coñecer a estrutura e os principios que regulan a organización política e territorial do Estado, das comunidades autónomas e de Galicia en particular, e identificarán os cambios económicos, políticos, sociais e culturais dos anos 80 e a importancia do ingreso na Unión Europea. Por último, amosarán a capacidade de reflexionar e debater sobre algún problema da realidade actual.

7. Coñecer e utilizar as técnicas básicas da indagación e explicación histórica, como recoller información de diferentes fontes, valoralas criticamente e elaborar textos de contido histórico, utilizando con rigor o vocabulario específico e sendo capaces de traballar en grupo, amosando unha actitude participativa e colaborando na resolución de conflitos.

Este criterio pretende avaliar se as alumnas e os alumnos adquiriron a competencia necesaria para seleccionar, analizar e utilizar a información que achegan as fontes de documentación histórica, en especial os textos, mapas, datos estatísticos e iconográficos, comprobando as destrezas no manexo das tecnoloxías da información e

da comunicación e a capacidade para comunicar oralmente e por escrito as súas conclusións. Igualmente importante, permite comprobar se son quen de mostrar capacidades sociais como a tolerancia, o sentido crítico e o traballo en equipo.

PROCEDEMENTOS E INSTRUMENTOS DE AVALIACIÓN

Probas escritas: dúas por avaliación. Faranse seguindo o modelo da proba de selectividade. Consistirán en varios documentos, que poden ser de diferentes tipos, textos, gráficos, mapas..., a partir dos que o alumno terá que elaborar un texto de carácter histórico sobre o tema do que tratan os documentos

Pequenos traballos de investigación sobre aspectos concretos do temario.

Comentarios de textos. Reelaboración das probas escritas

CRITERIOS DE CUALIFICACIÓN

2. As probas escritas representarán o 90% da nota de cada avaliación. Os criterios de cualificación son: a contextualización dos documentos, a referencia aos puntos importantes do tema, a organización e coherencia do texto, a claridade expositiva e a ortografía, cada falta de ortografía -0.1 ata -1 punto.
3. Os pequenos traballos de investigación, comentarios de textos e corrección dos exames: 10 % da nota . Se valorará que sexa completo e a presentación.
4. A nota final será a media das avaliacións Se o alumno suspende unha avaliación terá que recuperala no exame final de xuño. Se suspende dúas ou máis avaliacións terá que facer un exame final de toda a materia. O exame final incluírá contidos polo menos de dúas avaliacións, pode ser unha composición transversal ou tres textos, un de cada avaliación Os alumnos que queiran subir nota poderán facer o exame final, neste caso se lles porá a nota máis alta.
5. Na convocatoria extraordinaria de Setembro a nota se corresponderá coa obtida no exame

Xeografía 2º Bacharelato Ciencias Sociais e Humanidades

SECUENCIACIÓN DE CONTIDOS E TEMPORALIZACIÓN

1ª avaliación: 11 semanas, 44 sesións

Natureza e medio natural en España.

-España: situación dos seus territorios e implicacións xeográficas. Elementos de unidade e diversidade.

-A diversidade do medio físico: as grandes unidades morfoestruturais do relevo. O litoral. Climas e vexetación en Galicia e España. Hidrografía, problemas e xestión da auga.

-Dinámicas ecoxeográficas e grandes medios naturais en España. A diversidade interna galega.

-Riscos e problemas ambientais e a súa relación coa actividade humana. A política ambiental en Galicia e en España no contexto da Unión Europea.

2ª Avaliación: 11 semanas, 44 sesións

Territorio e actividades económicas.

-Aproveitamento económico dos recursos: minaría, fontes de enerxía e recursos mariños. Políticas de desenvolvemento sustentable.

-Os espazos agrarios: factores, dinámicas recentes e procesos de transformación no marco europeo. O exemplo galego. As paisaxes agrarias.

-Os espazos industriais: unha distribución desequilibrada. Globalización, políticas de emprego e tendencias actuais na industria galega e española. As paisaxes industriais.

-Os espazos de servizos: diversidade interna e terciarización da economía española.

Redes de transporte e vertebración territorial: as conexións de Galicia co exterior. Os

espazos turísticos: factores, tipoloxía e impacto. Os espazos comerciais e os fluxos de poboación.

3ª Avaliación: 9 semanas, 36 sesións

Poboación e urbanización.

Temp: 28 sesións

-A poboación: a súa distribución. A dinámica e políticas demográficas.

-Migracións. Do pasado emigratorio a un presente de inmigración. Fluxos migratorios, factores explicativos, consecuencias e políticas de inmigración.

- Estrutura da poboación: expectativas de futuro. A posición da muller respecto do mercado laboral e a súa plena integración social.
- Novas realidades e procesos de expansión urbanos: metropolización e cidade difusa. O recente crecemento urbano e as súas implicacións territoriais. Estrutura e morfoloxía urbanas. Problemas, xestión e planeamento urbanos.
- O sistema urbano español: distribución e xerarquía. A especificidade galega: o papel das vilas. Permanencia e cambio no mundo rural.

A organización político-administrativa española, contrastes e políticas rexionais.

Temp: 4 sesións

- O proceso de construción do estado español e o debate territorial. Diferentes criterios de rexionalización e organización político-administrativa actual. Outras entidades territoriais: comarcas e parroquias en Galicia.
- Os contrastes rexionais e intrarrexionais. Posición relativa no contexto europeo.
- As políticas rexionais e de cohesión na UE e o seu impacto en Galicia e en España. As eurorrexións: Galicia-Norte de Portugal.
- A ordenación territorial como intervención global: concepto e situación en España. A ordenación territorial en Galicia.

España en Europa e no mundo.

Temp: 4 sesións

- Contrastes físicos e socioeconómicos en Europa. Posición española na UE. A situación periférica de Galicia: o Arco Atlántico.
- Áreas xeoeconómicas e xeopolíticas mundiais. España nun mundo globalizado.
- Galicia no contexto mundial: a Galicia exterior. A particular relación con América Latina.

CRITERIOS DE AVALIACIÓN

1.Describir os trazos xerais do medio natural español, recoñecer e localizar a diversidade de medios ecoxeográficos de Galicia e de España, identificando as variables e as relacións dinámicas que os configuran.

Mediante este criterio trátase de avaliar se o alumnado é capaz de recoñecer e localizar os principais medios ecoxeográficos en Galicia e en España e de explicalos desde un enfoque sistémico. Deberá avaliarse tamén a comprensión da orixinalidade das distintas paisaxes naturais, apreciando a súa riqueza e o seu carácter irrepetible.

2. Identificar e analizar os principais riscos e problemas ambientais que afectan España, coñecendo as políticas que ao respecto se propoñen no ámbito estatal e internacional e mais aplicando este coñecemento ao estudo dun problema ambiental, identificando as súas causas, relacionándoas coa actividade humana e comprometéndose activamente na súa solución.

Trátase de comprobar se o alumnado analiza o impacto das accións humanas sobre o medio, valorando o grao de conservación ou destrución dun espazo concreto a partir da observación directa e do manexo de diferentes documentos xeográficos. Valorarase, así mesmo, a toma de conciencia sobre o uso racional dos recursos, o respecto ao medio natural e o desenvolvemento sustentable, así como a importancia das medidas e políticas orientadas para tal fin, coñecendo os compromisos internacionais acadados para a conservación e recuperación do medio natural.

3. Caracterizar os diferentes espazos produtivos españois, identificando os factores de localización e de distribución, as tipoloxías resultantes, así como a súa dinámica recente e as tendencias actuais, tendo en conta os contextos europeo e mundial.

Este criterio trata de avaliar a capacidade para situar e caracterizar os principais espazos agrarios, industriais e de servizos, cunha perspectiva dinámica que permita recoñecer os factores de cambio e a incidencia das actuacións políticas, en especial, da pertenza á Unión Europea. Tamén se terá en conta a comprensión dos fenómenos espaciais a que dan lugar as actividades económicas: identificación e análise de paisaxes, desequilibrios na distribución en Galicia e en España, relación e impacto en procesos territoriais. A análise detallada centrarase nalgún sector de marcada relevancia na economía galega.

4. Analizar a distribución, estrutura, dinámica e perspectivas da poboación española e galega, valorando a importancia dos movementos migratorios e recoñecendo a segregación espacial derivada das situacións de inxustiza cara aos desfavorecidos economicamente, cara aos inmigrantes e cara ás mulleres.

Este criterio trata de avaliar a comprensión de conceptos demográficos básicos, a destreza no manexo e interpretación de distintas fontes e formas de representación gráfica. Deberase analizar a evolución da poboación española e galega e proxectala cara ao futuro, apreciando as consecuencias da estrutura demográfica e o papel que a inmigración ten na nosa sociedade, contextualizándoo no marco europeo e mundial.

Teranse en conta as repercusións que os cambios na situación sociolaboral das mulleres

e as políticas sociais tendentes á súa plena integración social en pé de igualdade teñen no movemento natural español e galego.

5. Analizar o proceso de urbanización español como o resultado da concorrencia de distintos axentes e intereses, así como de decisións políticas e técnicas, dando lugar a unha morfoloxía e estrutura determinada. Identificar o papel do sistema urbano na configuración do territorio.

Con este criterio preténdese comprobar se o alumnado sabe relacionar o proceso de urbanización con outros de tipo socioeconómico e comprender o alcance que as novas pautas de crecemento urbano teñen no territorio español, dada a intensidade do proceso e as súas peculiaridades na etapa máis recente, a través dalgún exemplo de Galicia. Trátase tamén de valorar se identifica, a partir de planos e outras fontes, a estrutura e dinámica da cidade. Interesa igualmente que se comprenda a importancia da planificación urbana e a xestión democrática como mecanismos de contención dos procesos especulativos, o crecemento anárquico e a segregación espacial.

6. Comprender o papel da ocupación do territorio e das actividades económicas na conformación das grandes unidades paisaxísticas de Galicia e de España, localizándoas e identificando os seus elementos e dinámicas, tomando conciencia da necesidade de políticas globais de ordenación territorial.

Este criterio pretende comprobar a comprensión sistémica das paisaxes como síntese das dinámicas xeográficas. Avaliarase tamén o nivel de competencia para analizar criticamente os modelos de ocupación do territorio predominantes en Galicia e en España, considerando a ordenación territorial como mecanismo para conciliar os distintos intereses e garantir o desenvolvemento sustentable e harmónico.

7. Analizar a organización política e administrativa española e os seus efectos espaciais para percibir, mediante a utilización de distintos indicadores, a desigual distribución de riqueza e poboación entre as comunidades autónomas e no seu interior e mais valorando as políticas españolas e europeas de corrección de desequilibrios rexionais e os mecanismos de organización e participación activa da cidadanía.

Este criterio pretende comprobar se o alumnado comprende o territorio español como unha realidade xeográfica plural construída a través do tempo e organizada na actualidade en distintos espazos político-administrativos. Avaliarase a súa identificación e

localización, así como a comprensión dos efectos espaciais derivados desta organización administrativa. Trátase tamén de comprobar a capacidade para analizar as diferenzas e desequilibrios entre as comunidades autónomas, mostrando coñecemento das políticas de cohesión e a súa incidencia en Galicia e mais competencia para a participación activa e autónoma na sociedade civil.

8. Identificar as características do sistema mundo e os trazos básicos da Unión Europea para comprender os factores que explican a inserción de España nunha área xeoeconómica e xeopolítica determinada e as súas consecuencias espaciais, atendendo de xeito especial as que afectan a Galicia e o seu papel nas políticas transfronteirizas. Este criterio pretende comprobar se o alumnado comprende como afecta a globalización ao territorio español. Será especialmente importante que este coñecemento abranga a comprensión das repercusións da pertenza á Unión Europea, así como a relación con outras áreas xeoeconómicas, evidenciando o proceso de universalización do espazo xeográfico, afectado por problemas comúns e con centros de decisión supranacionais.

9. Obter, seleccionar e utilizar información xeográfica de fontes variadas (o propio contorno, cartográficas, estatísticas, textos e imaxes, tecnoloxías da información e comunicación) para interpretar a realidade xeográfica, empregando na súa comunicación un vocabulario específico e as técnicas gráficas e cartográficas.

Con este criterio preténdese comprobar que se adquiriron as competencias necesarias para a abstracción do espazo e destreza no manexo de distintas fontes de información, entre as que deben figurar con especial relevancia as cartográficas, as achegadas polas tecnoloxías da información e da comunicación e a observación directa ou en imaxes. Deberán interpretarse, relacionándoas cos coñecementos aprendidos, empregando as técnicas gráficas oportunas.

10. Realizar saídas ao contorno e traballos de campo, formular cuestións ou problemas sobre a área de estudo, recoller directamente a información e elaborar e presentar un informe estruturado utilizando un vocabulario xeográfico correcto.

Este criterio trata de avaliar en que medida o alumnado é quen de participar na planificación e realizar un traballo de indagación sobre o terreo. Trátase de avaliar especialmente a aplicación dos conceptos, técnicas e destrezas da xeografía á análise e interpretación da realidade próxima.

PROCEDEMENTOS E INSTRUMENTOS DE AVALIACIÓN. CRITERIOS DE CUALIFICACIÓN

Probas escritas: dúas por avaliación. Faranse seguindo o modelo da proba de selectividade. Contido das probas: Un tema, un análise e comentario dun documento, catro conceptos e un exercicio práctico.

Pequenos traballos de investigación sobre aspectos concretos do temario. Análises de documentos. Exercicios prácticos. Reelaboración das probas escritas

Criterios de cualificación

As probas escritas representarán o 90% da nota de cada avaliación. Os criterios de cualificación son: a exposición clara e ordenada dos aspectos máis importantes do tema ou do documento que se analiza, a organización e coherencia do texto, e a ortografía, cada falta de ortografía -0.1 ata -1 punto.

Os pequenos traballos de investigación, comentarios de textos e corrección dos exames: 10 % da nota . Se valorará que sexa completo e a presentación.

A nota final será a media das avaliacións. Se o alumno suspende unha avaliación terá que recuperala no exame final de xuño. Se suspende dúas ou máis avaliacións terá que facer un exame final de toda a materia, este exame será tipo selectividade

Os alumnos que queiran subir nota poderán facer o exame final, neste caso se lles porá a nota máis alta. Na convocatoria extraordinaria de Setembro a nota se corresponderá coa obtida no exame

XEOGRAFÍA E HISTORIA DE GALICIA. 2º BACHARELATO

SECUENCIACIÓN DE CONTIDOS E TEMPORALIZACIÓN

1ª Avaluación: 11 semanas, 44 sesións

Un poboamento específico adaptado ás particularidades do medio físico de Galicia: o relevo, as paisaxes, as formas de hábitat e a cultura tradicional.

-As características físicas do territorio galego: a formación do relevo, as unidades xeomorfolóxicas, a acción erosiva e os tipos de solo.

-As variantes climáticas, a rede hidrográfica de Galicia e a auga como condicionantes da evolución da paisaxe e das políticas ambientais.

-A evolución histórica dos sistemas de explotación agraria, gandeira e forestal en Galicia; os usos da auga e a súa incidencia na formación das paisaxes actuais.

-A humanización histórica do territorio: a continuidade nas formas de poboamento, a formación dunha tradición cultural material e inmaterial e a súa recreación actual como recurso turístico.

-A importancia do mar na economía e na sociedade galega: a evolución das técnicas de pesca, a industrialización do sector e a presenza feminina no marisqueo e na comercialización dos froitos do mar.

-Poboamento, ordenación do territorio e desafíos ambientais na Galicia actual: políticas e movementos sociais ante os incendios forestais, as mareas negras, o cambio climático, a urbanización e a construción dunha sociedade non discriminatoria e inclusiva para todas as persoas.

As raíces históricas de Galicia.

-A Prehistoria de Galicia: o megalitismo, o comercio dos metais e os contactos culturais na idade do bronce.

-A cultura castrexa.

-A incorporación da fistera atlántica á civilización romana: organización administrativa e institucional da Gallaecia, os cambios no poboamento e na estrutura social, a explotación económica e o desenvolvemento cultural do noroeste peninsular.

-O reino suevo, os avances na cristianización e a integración na monarquía visigoda.

Temporalización: 11 semanas. Una semana por tema

2ª Avaliación: 11 semanas, 44 sesións

-A Galicia da plena idade media: a sociedade feudal, a integración no reino astur-leonés e o auxe cultural. A expansión artesanal, comercial e urbana arredor dos camiños de Santiago e das zonas costeiras: Compostela e Pontevedra.

-As mudanzas baixomedievais: a crise demográfica, a economía urbana e vilega, os conflitos sociais e as guerras irmandiñas contra a nobreza, a pacificación do territorio e a nova administración imposta polos Reis Católicos.

Galicia na Idade Moderna (séculos XVI-XVIII).

-A expansión demográfica e agraria: o crecemento do século XVII e as migracións peninsulares, a formación dun complexo agrario de policultivo intensivo coa introdución de novos cultivos e a xestión comunitaria do monte.

-As manufacturas artesanais e as iniciativas protoindustriais: transformacións os sectores dos curtidos, da pesca e da metalurxia (Sargadelos). O comercio interior e exterior

-A sociedade galega durante a Idade Moderna: as elites rurais (nobreza absentista e fidalguía rendista), o campesiñado, os diversos sectores do clero, comerciantes e artesáns nas vilas e cidades. Formas de vida e mentalidades colectivas dos diversos grupos sociais.

-As institucións políticas do Antigo Réxime, a organización do territorio e o reformismo borbónico en Galicia: a Real Audiencia, a Xunta do Reino, correxedores e intendentos, fábricas e arsenais.

A fin do Antigo Réxime e a formación dunha sociedade liberal en Galicia.

-A Ilustración en Galicia: ensino, ciencia, pensamento e cultura letrada, as reflexións dos arbitristas e ilustrados. Debate ideolóxico e confrontación social entre absolutistas e liberais: o papel da Igrexa, a guerra contra o francés, as partidas carlistas e a expansión do liberalismo nas cidades durante o reinado de Fernando VII.

-A implantación da nova estrutura político administrativa e institucional do Estado liberal en Galicia durante o reinado de Isabel II. O provincialismo.

-O esgotamento do complexo agrario e a crise das manufacturas domésticas na primeira metade do século XIX: os desaxustes demográficos e os comezos da emigración masiva a América.

-As permanencias no mundo rural e os cambios lentos nas vilas e cidades: o devalar das vellas elites rurais e a formación dunha pequena burguesía comercial de orixe foránea.

A Galicia moderna (1874-1936).

-A politización da sociedade galega durante a Restauración: as redes clientelares dos partidos dinásticos como mecanismo de exercicio do poder, as organizacións políticas dos novos grupos sociais e a mobilización agrarista do campesiñado.

-Os cambios económicos e sociais: o auxe da burguesía industrial e comercial, a proletarización do campesiñado, a desaparición da fidalguía e os retornados da emigración.-As transformacións no sistema agrario galego: mercantilización das pequenas explotacións familiares, privatización dos montes comunais, especialización produtiva e aplicación dos avances científicos e tecnolóxicos nas primeiras décadas do século XX.

-A evolución demográfica e o éxodo ultramarino: características e consecuencias da emigración de retorno. O desenvolvemento industrial e comercial: a pesca, o sector hidroeléctrico, as comunicacións, o sistema financeiro e as orixes da banca galega.

Temporalización: 3,4 sesións por tema

3ª Avaliación: 9 semanas, 27 sesións

-A formación dunha identidade política desde o Rexionalismo ata o Nacionalismo da Xeración das Irmandades: as organizacións autonomistas e a consecución do Estatuto de 1936.

-A participación feminina en política e a polarización da sociedade galega durante a Segunda República.

Galicia na guerra civil e durante a ditadura franquista: consecuencias estruturais.

-A sublevación militar e o papel de Galicia na zona franquista durante a Guerra Civil e a posguerra: a represión franquista e a resistencia posterior.

-Fame, racionamento e estraperlo: as consecuencias económicas e sociais da política autárquica durante o primeiro franquismo.

-A pegada das políticas desarrollistas en Galicia: repoboacións forestais, construción de encoros, emigración e fin da sociedade tradicional.

-Os apoios sociais e oposición ao franquismo en Galicia desde os anos 60 ata comezos da transición.

A Galicia actual.

-O proceso autonómico e a consecución do Estatuto no contexto da transición á democracia en España.

-A evolución política da Galicia autonómica, a construción dunha administración propia e as organizacións sindicais e políticas (1977-2005).

-As consecuencias estruturais da integración na Unión Europea para os sectores produtivos e para a sociedade galega.

-Os cambios sociais, económicos e culturais: a construción do Estado de benestar nun país periférico e a posta en valor dos propios recursos.

-Os movementos sociais e os desafíos ambientais da Galicia actual: ecoloxismo, feminismo e antiglobalización.

Temporalización: 2, 3 sesións por tema

CRITERIOS DE AVALIACIÓN

1. Recoñecer e valorar os procesos máis significativos para a formación histórica da identidade colectiva de Galicia.

Trátase de avaliar a capacidade de situar temporalmente e explicar a importancia histórica de fenómenos como o megalitismo atlántico, a cultura castrexa, o camiño de Santiago, a revolta antinobiliaria dos irmandiños, o poboamento disperso ou a xestión agroecolóxica da paisaxe. Valorarase a capacidade de identificar e contextualizar ese legado material e simbólico para a sociedade galega actual.

3. Coñecer e caracterizar as grandes correntes ideolóxicas e movementos sociopolíticos que influíron na evolución histórica da Galicia contemporánea, identificando as achegas dos pensadores máis destacados e os avances que produciron esas ideas e reivindicacións nos ámbitos das liberdades civís e políticas e do benestar das persoas. Trátase de comprobar que o alumnado entende os principios das ideoloxías políticas que influíron na evolución da organización política da sociedade galega nos séculos XIX e XX, desde a desmobilización imposta polo clientelismo ata a construción dunha sociedade aberta, inclusiva e participativa.

4. Comprender as características da industrialización, da expansión comercial e da modernización agraria na Galicia do primeiro terzo do século XX e os conflitos sociopolíticos derivados deses cambios estruturais.

Trátase de comprobar que o alumnado entende as peculiaridades do desenvolvemento económico da Galicia anterior á Guerra Civil, as características da emigración de retorno e a importancia dos movementos sociopolíticos e do patrimonio industrial na formación dunha identidade colectiva.

5. Comprender os conflitos sociais e os cambios que se produciron e se producen en Galicia. Con este criterio comprobarase se o alumnado ten competencia para analizar e explicar a multicausalidade dos procesos históricos, a natureza dos réximes políticos e a súa capacidade para institucionalizarse e xerar apoios sociais. Valorarase positivamente o rexeitamento das ditaduras, das políticas económicas agresivas co medio natural e do espolio dos recursos endóxenos das poboacións dun territorio.

6. Describir as características do proceso autonómico en Galicia, identificar as características do Estatuto de autonomía no marco da Constitución de 1978 e coñecer as organizacións e persoeiros que protagonizaron os cambios políticos, económicos, sociais e culturais na Galicia do último cuarto do século XX.

Trátase de avaliar a capacidade do alumnado para explicar esas mudanzas estruturais e o papel dos actores individuais e colectivos na construción dunha sociedade democrática, participativa e comprometida coa preservación da nosa identidade cultural e riqueza ambiental fronte aos problemas derivados da globalización neoliberal e do cambio climático.

7. Comprender a estrutura e os principios que regulan a organización política e territorial do Estado español en comunidades autónomas, e a importancia do ingreso na Unión Europea, que achegou as condicións de vida da sociedade galega aos niveis de liberdades políticas e benestar da Europa máis desenvolvida.

Trátase de comprobar que o alumnado é quen de entender e explicar o marco institucional e internacional da Galicia actual, valorando a democratización, o desenvolvemento económico e o benestar social acadados desde os anos 80 do século pasado.

8. Coñecer e utilizar adecuadamente as técnicas básicas de investigación en ciencias sociais, como seleccionar a información relevante en fontes diversas e analizala criticamente no marco das explicacións actuais sobre o pasado colectivo e a conformación da identidade galega, utilizando con rigor o vocabulario específico e

traballando en grupo cunha actitude participativa e colaborativa na resolución de conflitos. Este criterio pretende avaliar se o alumnado acadou a competencia necesaria para seleccionar, analizar e utilizar a información que achega a documentación histórica de diversa natureza, e manexar con destreza as tecnoloxías da información e da comunicación. Valorarase a súa competencia para formular explicacións razoadas e críticas da evolución histórica de Galicia, comunicadas oralmente e por escrito, que demostren as capacidades sociais para a tolerancia, o sentido crítico, o traballo en equipo, a inclusión multicultural e a preservación do patrimonio cultural e da paisaxe galega.

PROCEDEMENTOS E INSTRUMENTOS DE AVALIACIÓN. CRITERIOS DE CUALIFICACIÓN.

En cada unha das avaliacións o alumnado realizará traballos que en todos os casos serán expostos na clase de forma oral e con apoio audiovisual.

Na 1ª avaliación o traballo, en pequenos grupo (2 alumnos), tratará sobre as comarcas de Galicia. Pequena investigación sobre os aspectos de xeografía física e humana, elaboración dun power point e exposición en clase.

Na 2º avaliación, individualmente, farán unha investigación sobre a súa historia familiar: elaboración dunha árbore xenealóxica, pequenas biografías, entrevistas..., o algún outro aspecto da historia local

Na 3º, en pequeno grupo elaborarán un informe sobre algún tema de actualidade. Se realizarán debates na clase, traballándose intensivamente a técnica do mesmo.

Estes traballos estarán guiados e titorados polo profesor e implicarán a aplicación das técnicas de investigación propias das ciencias sociais formulando explicacións en perspectiva comparada cos marcos español, europeo e global.

Os traballos representarán un 80% da nota e se valorará o texto, a súa documentación e a claridade expositiva a nivel oral. A calificación se razoará de forma pública na aula.

A participación activa na clase e a asistencia ás saídas ou actividades complementarias organizadas na materia representarán un 20% da nota por avaliación.

Para os que non asistan a clase e as actividades, sexa xustificadamente ou non, ou non participen na clase e non realicen os traballos, haberá un exame por avaliación sobre os

temas da programación e un exame final en Maio para os que non consigan a media de aprobado